

Nová lokalita druhu *Apium repens* (Jacq.) Lag. na Slovensku

New locality of *Apium repens* (Jacq.) Lag. in Slovakia

ZUZANA OHRÁDKOVÁ

Zvolenská 43, 821 09 Bratislava

Apium repens belongs to infrequent and endangered higher plants of Europe. Its new locality is situated not far from the village Dobrohošť in the Danube region.

Apium repens (Jacq.) Lag.

A. repens (Jacq.) Lag. (syn. *Helosciadium repens* (Jacq.) W. D. J. Koch, zeler plazivý) je trváca rastlina s plazivým podzemkom a poliehavými, na uzloch zakoreňujúcimi alebo vo vode plávajúcimi byľami. Je to hemikryptofyt, helofyt a hydrofyt so subatlanticko-európskym rozšírením. Svojím výskytom sa viaže na mokré, zaplavované, výživné, zásadité, humózne i piesočnato-hlinité pôdy; bahnité brehy vôd, bariny, priekopy, mokré lúky a lužné lesy nížinného vegetačného stupňa (Dostál & Červenka 1991).

A. repens je ohrozený a vzácny druh, čo potvrdzuje aj jeho zaradenie do červených kníh a červených zoznamov viacerých európskych krajín. V červenej knihe Poľska (Zarzycki & Kazmierczakova 1993) a červenom zozname Švajčiarska (Landolt 1991) patrí medzi ohrozené taxóny, v Nemecku (Ludwig & Schnittler 1996) a Rakúsku (Niklfeld 1986) je zaradený medzi kriticky ohrozené druhy, v Dánsku (Lucas & Walters 1976) je vyhynutý. V Zozname vzácných, ohrozených a endemických rastlín krajín Európy (Lucas & Walters 1976) patrí medzi ohrozené druhy. Medzinárodne je chránený Bernskou konvenciou. V slovenskom červenom zozname (Maglocký et al. 1996) sa uvádza ako taxón kriticky ohrozený, vzácny a navrhnutý na ochranu. V bratislavskom zozname (Feráková et al. 1994) je zaradený medzi nezvestné druhy. Je navrhnutý do pripravovanej vyhlášky o chránených rastlinách Slovenska ako kriticky ohrozený taxón. Biotopy zeleru plazivého sú ohrozené najmä reguláciou vodných tokov, odvodňovaním, premenou na ornú a inak hospodársky využívanú pôdu.

Lokality *A. repens* sú na Slovensku známe z juhozápadnej časti panónskej oblasti: okres Podunajská nížina, najmä na Žitnom ostrove, vzácne medzi Novým Mestom nad Váhom a Trenčinom, medzi Komárnom a Štúrovom, roztrúsené v okrese Záhorská nížina (Hlavaček et al. 1984). V poslednom čase bol výskyt potvrdený v PR Búčske slanisko (Maglocký in litt.) a v Pustých Úľanoch (Šípošová et al. 1997).

Novú lokalitu *A. repens* som zistila v júli 1997. Nachádza sa na Podunajskej nížine, SZ od obce Dobrohošť, na brehu nedávno vybudovaného nápuštného kanála asi 100 m od jeho prepojenia s prívodným kanálom VD Gabčíkovo, na úrovni 1840,7 riečného km Dunaja. Stanovište tvorí štrková lavica veľkosti okolo 3×40 m pri nízkom stave vodnej hladiny. Počas umelých „záplav“ vo vegetačnom období je toto miesto 10-30 cm pod vodnou hladinou. Populáciu tvorilo cca 350 jedincov (zakorenených

rastlín) na ploche 130×50 cm. Rastliny boli v dobrom stave, tvorili dlhé, poliehavé, dobre zakoreňujúce byle. Takmer všetky dospelé exempláre kvitli a tvorili plody. Priemerná výška rastlín bola 1-4 cm. Pri kontrole lokality vo februári 1998 bolo nájdených 5 jedincov, ktoré prezimovali bez odumretia listov. Ohrozenie opisanej lokality spočíva v neprirodzených zmenách počas simulovaných záplav (obdobie, priebeh a množstvo vody). Problematický je aj spôsob regulácie ramena pomocou betonových brehov, ktoré znemožňujú uchytenie sa diaspór a rozširovanie sa populácie zakoreňovaním smerom k brehu. Počas záplav je možné zanesenie tohto stanovišťa nánosom piesku, bahna a zarastenie vodnými rastlinami.

PodĎakovanie: pani Doc. V. Ferákovéj za poskytnutie informácií a pomoc pri determinácii herbárovej položky, vedúcemu diplomovej práce, pánovi Dr. Š. Maglockému, za cenné rady a pripomienky k textu.

Literatúra

- Dostál J. & Červenka M., 1991, 1992: Veľký kľúč na určovanie vyšších rastlín I, II. SPN, Bratislava.
- Feráková V., Micháľková A., Ondrášek I., Papšíková M. & Zemanová A., 1994: Ohrozená flóra Bratislavy. Príroda, APOP, Bratislava.
- Hlavaček A., Jasičová M. & Zahradníková K., 1984: *Apium* L. pp. 314-316. - In: Bertová L. (ed.), Flóra Slovenska IV/1. Veda, Bratislava.
- Landolt E., 1991: Gefährdung der Fern- und Blütenpflanzen in der Schweiz. Buwal, Bern.
- Lucas L. & Walters S.M., 1976: List of rare, threatened and endemic plants for the countries of Europe. Royal Botanic Gardens, Kew.
- Ludwig G. & Schnittler M. (eds), 1996: Rote Liste gefährdeter Pflanzen Deutschlands. Bundesamt f. Naturschutz, Bonn-Bad Godesberg.
- Maglocký Š., Feráková V. & Halada L., 1996: Zoznam vyhynutých, ohrozených, vzácnych a chránených taxónov vyšších rastlín flóry Slovenska. pp. 146-159. - In: Ružičková H., Halada L., Jedlička L. & Kalivodová E. (eds), Biotopy Slovenska. ÚKE SAV, Bratislava.
- Niklfeld H., 1986: Rote Listen gefährdeter Pflanzen Österreichs. Bundesministerium f. Gesundheit und Umweltschutz, Wien.
- Šipošová H. (ed.), Goliašová K., Kmeťová E., Mráz P., Micháľková E., Peniašteková M., Ťavoda O., 1997: Floristický výskum okolia Pustých Úľan a Veľkého Grobu s dôrazom na mokrade. - Ochrana prírody, Banská Bystrica, 15: 35-51.
- Zarzycki K. & Kazmierczakova R. (eds), 1993: Polska Czerwona księga roślin. Polska Akademia Nauk, Krakow.